III. évf. Ödorheiu-Székelyudvarhely, 1923. aug. 30. 15. szám.

TANITÓK LAPJA

TANÜGYI ÉS GAZDASÁGI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 160 L, Félévre 80 L, Negyedévre 40 L. Egyes szám ára 7 Leu.

Felelős szerkesztő és kiadó: GYERKES MIHÁLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Str. Mihaiu Viteaz (Király-u.) 3. Megjelenik két hetenként. Hirdetések díja soronként 6 Leu.

Iskolatanácsok.

A népoktatás anyagi ellátásában és fenntartásában ez évi április hó 1-étől gyökeres változtatás, uj alapokra fektetés történt.

Az áll. el. népiskolák, mint, amelyeket elsősorban hivatott intézményeknek tart az alapvető kulturintézmények között az állam, a fenntartásukhoz szükséges anyagi erőt többé nem az állami költségvetés rendén, de a községi jövedelmek és az iskolatanácsok intenziv népkulturai müködése révén nyerik. Azon általános helyes elv nyert, az életbe kivánkozólag megvalósitást, hogy a nép gyermekeinek oktatása, müvelése, az egész lakosság közösségének egyenlő érdeke, élje tehát bele magát minden ember azon magasztos célkitüzésbe, hogy a helyi népoktatást a község lakosainak kell, az elérhető legmagasabb tökélyig kiépiteni, esztendőről-esztendőre gondoskodásukkal előbbrevinni.

Régi igazság, hogy, ami könnyen jön és fáradozásunk nélkül száll birtokunkba, azt nem sokra értékeljük, ha még tán értékes is, kételkedünk annak jóságában s mindig szivesebben tekintünk, akármilyen gyarló is, a mi alkotásunkra, szerzeményünkre, amelyhez fáradozásunk megnyilvánulásai, sőt épen verejtékezésünk gyöngyei tapadnak. Az állami elemi iskolák a bizalmatlanság, vagy talán épen ezen elvi igazság keserü gyümölcseit az 1868. évi 38-iki népoktatási alaptörvény után állandóan kellett élvezzék; az elszakitás utáni esztendőkben pedig ugyancsak nehéz helyzetet élve, teljesitik hivatásukat.

A „*Monitorul Oficial*" hivatalos lap mult évi 158-ik számában 97375—1922. szám alatt megjelent „*Decretul Lege*" rendelettörvény *Szabályzatot* ad: az *iskolatanácsok* szervezésére és müködésére. Ezen utasitás háromféle iskolatanácsot állapit meg: falusi, városi és vármegyei iskolatanács elnevezés alatt. Az előbbi kettő, mint helyi iskolatanács — *comitetul şcolar* — gondozza az egyes helységek áll. el. iskoláinak anyagi ügyeit; a vármegyei iskolatanács pedig az egész vármegyei áll. el. iskolák anyagi ellátása felett őrködik és a szükséges pénzügyi ellátásokról, a rendelettörvény felhatalmazása alapján gondoskodik.

Az intenció nemes, egészséges és a haladott idők modern felfogását jelentő voltáról, a népoktatási viszonylatokkal ismerős, annak kiépitési részleteiben, lélektani és logikai jelenségeiben elmélyedni tudó egyén teljes mértékben meg van győződve: azonban a megvalósitások, az életbe való átültetések egyes ötletei, sőt egész részletei, nagyon várják a jóakaratu és csak a célkitüzés felé való törtetést elősegitő kritikát. Ha talán a tanitóikar megrostáló, élettapasztalati megnyilvánulásain ezen utasitás keresztül megy, a való életbe történő átültetése is a várt és a magas idealizmus alapján elképzelt eredményekkel járt volna. Igy azonban a kezdet nehézségeinek minden akadályával küzdeni fog ezen rendelettörvény, illetőleg az ennek alapján származó áll. el. iskolai ellátmány pénzbeli előteremtése.

Az iskolák fenntartói alapjövedelmét képezik: 1. a községi jövedelmek 14%-a (városokon 10%); 2. a községi korcsma jövedelmének $^1/_3$-a; 3. a tömegesen beszerzendő tankönyvek utáni nyereség; 4. az engedély nélkül eltávozó tanitók aznapi fizetésének levonása; 5. az iskolai ünnepélyek jövedelme; és végül, 6. ha szükség, a vármegyei iskolatanács által a költségvetések fedezésére kért állam-

segély. Bármennyire respectabilisek ezen jövedelmi források, az iskola fenntartás szempontjából sok tekintetben mégis kérdéses eredményüek és alig lesz iskola, amelyiknek akkor lenne pénze, amikor arra szüksége van. A pénztelenség miatt pedig nagyobb megpróbáltatások elé fognak kerülni áll. el. iskoláink, mint az előbbi időkben, az állami költségvetések rendén nyert fenntartói ellátmány korában. Sőt a községek és városok háztartása is zavarba jön, mert a legtöbb a nincsenségére még 14%-os feltétlenül kifizetendő adót kell reá számitson, s ha azt ki nem rója, honnan vegye be költségvetésének 14%-al való megcsonkitását.

De nagy nyomoruság lesz a községi pénztárakkal való összekapcsolódás még azon szempontból is, hogy a legtöbbnek akkor sincs pénze, ha tényleg volna, mert ezen hozzájárulást községi vagyonnak tekintik, s csak verejtékes izzadással adják ki az iskolának, amikor az összes előljáróság erre aztán elszánja magát. Az iskolaszéki intézmény mindig nehézkes és sok keserüséges hátrányt is hozó volt az iskolára és tanitóra egyaránt, s ha most még a községi előljáróságok is domináló tényezők lesznek, mert azokká válnak a pénzügyi szolgálmányok rendén: mondhatjuk, hogy az áll. el. iskolák sorsa, nehezen haladó hajóra lett utasképen elhelyezve.

Az iskolatanácsok intézményét üdvözöljük; az életbe való átültetés módozatainak gyakorlatibb, az élhetést jobban biztositó kivitelét, azok reformálását javasoljuk. Az utasitás részletesebb és szakszerü ismertetésével lapunk jövő számában foglalkozunk.

Gyerkes Mihály.

Vegyük napirendre az erkölcsi nevelést.

Most, amidőn ismét egy uj tanév küszöbéhez értünk, a mai viszonylatok ténybeliségeinek előállitásai következtében, sürgősebb feladatot az iskola számára nem látunk, mint az *erkölcsi nevelés* ujbóli napirendre vételét.

A háboru előtti időben, tehát a mai napokat tiz évvel megelőzőleg, ezen probléma annyira napi-, sőt talán mondhatnók órarenden volt, hogy a tanitói gyüléseken, avagy más tanulásra szánt összejöveteleken az először szerepléssel fellépő tanitó, ezt a tételt választotta megtartandó előadása tárgyául; ha egy pap, vagy más nem tanitó egyén tagja lett a tanitóegyesületnek, bárminő felszólalása rendén, ezt a kérdést hozta felszinre és magyarázta széltében-hosszában, végezve beszédét azzal, hogy: »Minden állam támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely, ha megdől Róma elvész s rabigába görnyed«. Azután következett a magyarázás folyománya, hogy az erkölcsi nevelést össze kell kapcsolni valamennyi tantárgy tanitásával, még a számtani példákat is ugy kell megszerkeszteni és feladni, hogy azokból az erkölcsi élet csillogjon elő, s a kis tanuló ezeknek hatása alatt nevelkedjék; de, hogy ez a nevelés begyökeredzőbb és maradandóbb legyen, külön órát is szenteljen az iskola az erkölcsi, egészségi és illendőségi tudnivalók számára, ezeknek formás megtanulására. Igaz, hogy a régebbi tanitó már halálra unta ezen mindegyre felujitott kérdésnek szakadatlan taglalását, s akárhányszor menekülni szeretett volna annak ujabbi végighallgatása elől; ám azért a végrehajtást, az életben való foganatositást mindenik tanitó működése főcéljának tartotta, s a jó emberré, a társadalmi életben elhelyezkedni és ott közbecsülést kiérdemelni tudó ifjakká nevelést el nem hanyagolta, ennek javára szólólag figyelmét egyetlen jelenség ki nem kerülte.

Az iskola nevelő hatása, intenziv, azaz erélyes befolyása az erkölcsi élet kialakulására az iskolák fejlődésével szakadatlanul lépést tartott és oly magas fokra emelkedett, hogy nemcsak a vakengedelmesség, de az öntudatos jellemalakulás folytán ugy a magán, mint a társadalmi életben az erkölcsi megnyilvánulások a finomságig osztályozódni tudtak falun és városon egyaránt. Egy ilyen kényes és minden izében a közfelfogás hatása, a példaadások befolyása alatt álló láthatatlan, érzékelhetetlen, csupán csak megnyilvánulásaiban felfogható problémának aláhanyatlására, már a művelése abbanhagyása is elegendő, ha pedig egy hosszantartó háboru és annak következményei, illetőleg az ezek idejében felvetődő elfajzott vágyakozások, főleg materiális törtetések foglalják el minden vonalon a küzdőtért: következményül nem várhatunk mást, minthogy az országot fenntartó tiszta erkölcs megdől és Róma rabigába görnyed.

Ahol sokat áldoztak az erkölcsi élet megalapozásáért, épitő munkálat alá vétele összes érdekeiért: az államélet minden mozzanatán meglátszik áldásos hatása. Ahol a lezajlott világégés után az ujjáépités consolidációs alapjául elsősorban ezt tekintették és erre rakták a további gránitsziklákat: ott megnyugvással tekinthetnek ugy a napi élet biztosságára és tisztaságára, mint a helyes irányu jövő kétségbevonhatatlan bekövetkezésére. Nekünk: az iskolák tanitóinak, a társadalom nevelő tényezőinek, azt a kört, melyben élünk, azt a falut, azt a várost, melyben lakunk, azt az országot, mely megélhetésünkről gondoskodik, az élet minden vonatkozásában, de főleg jövőre tekintő nemzedékében, mai lakói nevelése révén, arra az utra, az erény, tisztesség, hamisitatlan jó erkölcs hengerezett országutjára kell vezessük, amelyen járva nevelt-

jeink el nem csuszamlanak, járatlan, avagy épen ál-utra soha nem tévelyednek, mert nemcsak a példa-adásokból gyakorlatilag, de a tanultság alapján öntudatos megitélésekkel is kiválasztják a bodogitó, helyes életcselekvéseket s messze elkerülik az egyént és társadalmat egyaránt tönkrezuzó, erkölcstelen kilengéseket.

A tanitóikar egyetemének meg kell állapitsa a mai életünk mindent pusztitó, erkölcsi alapot nélkülöző, beteg jelenségeit; rá kell mutasson a gyógyitás operációs mozzanataira, a következmények lesujtó, illetőleg felemelő eredményeire; e nevezetes konstatálások után pedig az ország miniszterein kezdve a legkisebb helyet betöltő egyénig, mindenkit a tettek mezején, az erkölcsi élet kiépitő munkájához, az ehez szükséges áldozatok előteremtéséhez segitőtársakul kell hivnia. Ha senki fel nem ismeri, ha egyetlen megmozdulás nem történik, hogy megláthassuk erkölcsi életünk mélyre való aláhanyatlását: a züllött állapotok orgiákat ülnek naponként, mert az adóhivatali pénztárosok zsebre vágják a közvagyont és ellépnek; az utalványozó tisztviselők fiktiv nevekre százezreket, sőt milliókat utalnak ki és iránt uk való szivességből fel is veszik, hogy aztán ezekkel saját céljaikat kielégitsék; akik meg nem juthatnak csellel, vagy megbizás alapján idegen vagyonhoz, rablóbandákat szerveznek és gonosztevőkképen az uton, vagy saját lakásaikban támadják meg az áldozatul kiszemelt pénz, vagy más érték tulajdonosát s szerencsés lesz az illető, ha csak a vagyonából fosztják ki és nem oltják ki egyidejüleg életét is, de rendszerint a kettőt együtt szokták áldozatul ejteni; s ha nem is a rablótársaság kategoriájába, de az erkölcsi züllöttek csoportjába kell sorozzuk azon egyének sokaságát is, akik a szolgálati hanyagságukkal, ugynevezett amerikázásukkal embertársaik százainak életét oltatják ki a gyilkolni ép ugy tudó, mint megélhetést nyujtó gépek által. Az éberség, a becsületes helytállás e nagyszerü találmánynál az emberiség boldogulását hordozza kebelében; a kötelesség révén bosszura lihegő, erkölcsi életüket veszitett egyének átkot mutatnak, a legáldásosabb feltalálás, még a vasut számára is.

Az aljasodás, a züllöttség oly rohamléptekkel nyomul előtérbe, hogyha egy szervezett falanx, egy tömegerő megfeszitett munkával, elszánt energiával sürü sorokban, mindenhol jelenlevő tiltó, oktató és nevelő szavával ledönthetetlen gátképen elébe nem áll: közéletünk minden vonatkozását kikezdik, a legszentebb becsületességeinket, tisztességeinket sárba rántják, a szó teljes értelmében megsemmisitik; országunk tekintélyét bent és kint egyaránt aláássák, annak valutáját, gazdaságát, erkölcsi presztizsét tönkre teszik, hozva ez aztán magával anyagi megélhetésünk összes lehetetlenségeit, tönkrejutásunkat.

Rá kell hát eszméljenek országunk hivatott vezető tényezői, hogy nem lehet, nem szabad a romboló erkölcstelenség pusztitásait tovább nézni, tovább türni, a megtörtént szörnyü esetek után egy-egy feljajdulással és vizsgálatbevezetéssel megelégedni; de a felburjánzott aljas beindulásokat gyökerestől kell a társadalomból, a hivatali körökből kiirtani, továbbmenőleg a mindenhová elszóródott rossz irányu magvak csirába szökkenését, az erkölcsi nevelés ujbóli napirendre vétele által, végképen megakadályozni.

A tanitóikarra vár e kezdeményezés. Hivatalos értekezletein, tanitótársadalmi köri- és közgyülésein hozzák ismételten szóba az emberiség erkölcsi nevelésének alapvető munkáját; hivják segitségül kijelölt, céltudatos munkájukhoz a társadalmat, a hivatott hatóságokat, az országgyülést, senki, egyetlen forum ezen megmozdulásuktól el nem távolodik, azt roszszaló észrevételezéssel nem illeti, de minden ember, mint megmentőjét, mint legfőbb jóltevőjét fogja üdvözölni az erkölcsi világ munkába álló épitőit, amely közkincset csak akkor tudjuk igazán értékelni, amikor hiányzik, amikor helyét romboló ellenfele az erkölcstelenség foglalta el, mint tapasztaljuk ezt ma.

Következik a tanitóikar munkábaállása, tekintse nagy teljesitménye alapjául az erkölcsi nevelés programmba vételét, mentől nagyobb arányokra való kiszélesitését; hálás lesz érette a ma élő emberiség, áldó megemlékezéssel lesz e nagyszerü munka bevezetéseért a közel jövőben érkező utókor társadalma.

Gy. M.

Az abszolváló vizsgák bizonyitványai.

Utasitás a „Certificat de absolvire"-nek kitöltésére.

A tanulmányi befejező vizsgák bizonyitványainak helyes kitöltése érdekében *Nistor* Joachim udvarhelymegyei tanfelügyelő az alábbi rendeletet adta ki, amelyet — minthogy a román nyelvet az iskolák tanitói és igazgatói még nem birják kellőképen, s igy a tanfelügyelőség által fenti bizonyitványok kiállitása tárgyában 1629—1923 sz. a. kiadott rendeletet nem értenék meg jól, — tévedések kizárása és a tanitóság munkájának megkönnyitése céljából, magyar forditásban egész terjedelmében az alábbiak szerint közöljük:

»Valamennyi *állami, felekezeti* és *magánisk.* igazgatóságának! Mellékelten küldünk.... drb, absolváló vizsgáról szóló bizonyitvány ürlapot, a következő utmutatásokkal és utasitásokkal:

1. A tanulók tanulmányi előhaladása 1-től—10-ig terjedő érdemfokozatokkal jelölendő a következő értelemben: 1 és 2 rossz; 3 és 4 elégtelen; 5 és 6 elégséges; 7 és 8 jó; 9 és 10 jeles. — Ezen jegyek ugy a román (nálunk magyar, *szerk.*) nyelvből tett szóbeli, mint az irásbeli vizsgára nézve egész számokkal fejezendők ki, törtszám mellőzésével.

2. Erkölcsi magaviseletből a következő érdemjegyek adandók: 1, 2 és 3 rossz; 4 és 5 közepes; 6 és 7 jó; 8 és 9 dicséretes; 10 példás.

3. Ezeken kivül minden tanuló osztályozandó az iskolábajárásra vonatkozólag, a következő módon:

10-es jegyet kap azon tanuló, kinek egyetlen igazolatlan mulasztása nem volt az év folyamán, 9-est,

akinek 1—10 félnapi igazolatlan mulasztása volt az év folyamán; 8-ast, akinek 11—20 félnapi; 7-est, akinek 21—30 félnapi: 6-ost, akinek 31—40 félnapi; 5-öst, akinek 41—55 félnapi; 4-est, akinek 56—80 félnapi; 3-ast, akinek 80-nál több félnapi igazolatlan mulasztása volt az év folyamán.

4. Az irásbeli dolgozatokból és az egyes tantárgyakból a jegyeket a vizsgabizottság közös megegyezés alapján adja. (A rajz, énekből stb. a bemutatott munkák alapján. *Szerk.*)

A középarányosok kiszámitásánál a következőkhöz alkalmazkodjék:

a) (Szóbeli évi középarányos.) A nyelvből a középarányost adja az olvasás-, helyesirás- és nyelvtanból, — elemzési gyak. és olv. tárgyalásból, — fogalmazási és beszédért. gyakorlatokból nyerendő jegyek összege elosztva néggyel. (A többi tantárgyaknál adott szóbeli feleletre kapott érdemjegy egyuttal évi középarányos is. *Szerk.*)

b) (Évi középarányos csoportonként.) A román (magyar) nyelvből (I. csoport) és számtanból (II. csoport) az évi csoport középarányost adja a szóbeli és irásbeli középarányos összege osztva kettővel a többi tantárgyaknál (III. csop.) és a müvészeti tárgyaknál (IV. csop.) a szóbeli évi középarányosok összege osztva a csoportbeli tárgyak (jegyek) számával. (Az V. csoport csak a leánytanulóknál töltendő ki. *Szerk.*) A »Fegyelem« (VI. csoport) évi csoport középarányosságát adja az erkölcsi magaviseletből és az iskolábajárásból nyert évi középarányosok összege osztva kettővel.

c) Ezen csoport középarányosokkal (a leánytanulóknál a kézimunkacsoporttal is) számittatik az általános középarányos. A csoport középarányosok összege osztva a csoportok számával (a fiuknál öttel, a lányoknál hattal) adja az általános középarányost.

d) az évi (jegyek) középarányosok, ugy az irásbeli dolg. mint a szóbeli feleleteknél kerek számokban fejezendők ki; a csoport-középarányosoknál és az általános középarányosnál két tizedestört is alkalmazandó.

5. Az absolváló vizsgák eredménye tekintetében a tanulók 3 csoportba oszlanak, u. m. azokra, kik jó sikerrel tették a vizsgát, azokra, kik ismétlésre utasittatnak és azokra, kik haladékot nyerhetnek.

a) Első csoportba tartoznak, kik a vizsgát jó sikerrel letették, és pedig azon tanulók, kiknek a csoport középarányaiból u. m. román-magyar nyelvből, számtan-mértanból, többi elméleti tantárgyakból, gyakorlati (müvészeti) tárgyakból, a leányoknál kézimunkából, legalább ötös érdemjegyei vannak.

A magaviseletből évi középarányos osztályzata legalább hatos, az iskolábajárásból nyert osztályzata legalább négyes. Ha valamely tanuló a vizsga sikeres letételéhez előirt feltételeknek egyébként megfelelt, kivéve az erkölcsi magaviseletből nyert jegyet, mely évi középarányos hatnál kisebb, de négyesnél jobb, — vagy kivéve az iskolábajárásból nyert évi középarányost (osztályzatot), mely négyesnél kisebb, — akkor a vizsgabizottság a tanulót a vizsgát sikerrel végzettnek nyilvánithatja, ha meggyőződik a tanulónak érdemes és törekvő voltáról a többi érdemjegyeiből és ha mérlegeli az enyhitő körülményeket, melyek folytán meg nem felelő osztályzatot nyert magaviseletből és iskolalátogatásból, — mely esetben a bizottság erről szabályszerü jegyzőkönyvet vesz fel és az anyakönyvben, a vezérkimutatásban a »Megjegyzés« rovatban a tanuló javára bejegyzi a jegyzőkönyv számával és keltével együtt.

b) *Ismétlésre utasitottaknak* tekintetnek azon tanulók: 1. akiknek a csoportközépárányosai nem felelnek meg az előbbi bekezdésben előirtaknak, 2. és akik igazolatlanul távolmaradtak az absolváló vizsgától.

c) Haladékot nyernek azon tanulók: 1. akik igazoltan mulasztottak az iskolai év utolsó harmadában, 2. és akik igazoltan maradtak távol az absolváló vizsgától. — Ezen csoportba tartozó tanulók az absolváló vizsga letételének engedélyezését a kir. tanfelügyelőségtől kérhetik; ezen vizsgák aug. 28. és szept. 3. közti időre engedélyeztetnek és a kir. tanfelügyelőség által kitüzött napon tartandók meg. Javitó vizsgálatok nem engedélyeztetnek.

6. Minden VI. osztályt végzett tanuló, aki sikerrel letette az absolváló vizsgát, erről bélyegmentes bizonyitványt kap. (A bizonyitványt azonban a tanulónak bélyegmentes kérvényben kérnie kell az isk. igazgatóságtól. Szerk.) A IV. és V. osztálybeli tanulók, kik az absolváló vizsgát sikerrel letették, (bélyegmentes) bizonyitványt csak oly feltétellel kaphatnak, ha valamely középiskolába v. szakiskolába iratkoznak be, vagy iparos v. keresk. tanoncnak szegődnek el. A IV. és V. osztálybeli azon tanulók is kaphatnak bizonyitványt, kik a 14. életévüket betöltötték, ha az absolváló vizsgát sikerrel letették.

7. A bizonyitvány-füzet bárcáit (condica cu matcă), valamint a bizonyitványokat (certificat de absolvire) a többtanitós iskolánál az osztálytanitó, igazgató és növendék, — egy tanitós iskolánál a tanitó és a növendék irja alá. Az aláirt és kitöltött bizonyitványok a kir. tanfelügyelőhöz láttamozásra beküldendők.

8. A vizsgák eredménye 3 eredeti, egymással teljesen egyező főkimutatásba foglalandó körzetek szerint és amely kimutatásba a vizsgára vitt összes növendékek felveendők a körzet iskoláitól. Minthogy ezen kimutatások helytelenül vannak készitve és nem felelnek meg a törvényes követelményeknek, mellékelten visszaküldjük azon iskolákhoz, amelynél a vizsga megtartatott, a fenti előirásoknak megfelelően leendő elkészités végett. Miértis a vizsgabizottsági elnökök és tagok jelen rendelettel felhivatnak, hogy legkésőbb aug. hó 30-ig a körzet központjában az elnök által meghatározott időpontban gyüljenek össze a fenti utasitások szerinti uj osztályozás és a főkimutatások elkészitése végett. A tanulók keresztnevei a kimutatásokba és a bizonyitványokba csak románul irhatók be. Az iskolai naplókba, anyakönyvekbe a tanulók keresztnevei románul is bevezetendők. A főkimutatások rovatai és adatai a bizonyitványokéval megegyezőknek kell lennie.

9. Ezen 3 kimutatásból egy példány marad a körzet központi iskolájánál (a vizsga helyén), a másik két példányt pedig a vizsgaelnök (miniszteri biztos) a legkésőbb *f. é. szept. 1-ig* részletes jelentés mellett beküldi. A jelentés román nyelven teendő a beiratkozott tanulókról, a vizsgázott tanulókról, a sikerrel vizsgázott tanulókról, a körzet iskolái által elővezetett tanulók képzettsége körül tapasztalt esetleges hiányról, stb. A jegyzőkönyvek hasonlóképen román nyelven küldendők be.

10. A főkimutatásból, minden igazg.-tanító a saját iskolájától vizsgára vezetett növendékekről kimutatást készit saját iskolája részére, valamennyi vizsgabizottsági tag aláirásával ellátva, mely kimutatás az illető iskola irattárában okmányként megőrzendő.

11. Az absolváló vizsgákra és bizonyitványokra vonatkozó fenti rendelkezések kötelezők ugy az állami, mint a felekezeti és mágániskolákra (Odorheiu vármegye területén) és valamennyi tanitó ezen iskoláktól köteles fegyelmi felelősség terhe alatt a fenti rendelkezéseknek a kitüzött határidőre eleget tenni.

Felhivjuk az iskolaigazgatók figyelmét, hogy fölösleges bizonyitvány ürlapokkal nem rendelkezünk, azért a bizonyitványok kitöltésénél a kellő gondossággal járjanak el, nehogy használhatatlanná váljanak az ürlapok.«

Ezen — román szövegü — rendelettel megküldött bizonyitvány ürlapok és előbbi kiállitásu visszaküldött kimutatások már kartársaink kezeinél vannak, örülünk, ha segitségül lehetünk a rendeletnek hiteles és autentikus helyről származó magyar forditásával.

HIREK.

—

Tanitók román nyelvü vizsgái. A Romániához csatolt területeken a kisebbségi nemzetek nyelvét beszélő *állami* tanitók és tanárok a román nyelvbeli készségük igazolása végett aug. 15-től szept. első napjaiig vizsgára kellett álljanak. A tanitók ezen vizsgáinak bizottsága, a tankerületi főigazgatóságok vezető igazgatóiból és ezen alkalomra behivott institutorokból állott. Nehéz dió, elég nagy megpróbáltatás volt ezen vizsga a nem román anyanyelvü tanitók számára. Mert hiszen igaz, hogy a vizsgáztató tanári bizottságok nem voltak szigoru követelők, de bármilyen jóakaratu kezelői is lehettek ügyünknek, beszédbeli tudás nélkül még sem lehetett vizsgáztatni. Vagyis megállapithatjuk, hogy könnyü vala vizsgázni annak, aki tudott románul olvasni; szótanilag és mondattanilag elemezni, helyesen irni, tehát kis ujjában volt és van a román nyelvtan; képes volt szabad kérdésekre beszélgető feleleteket adni; Románia földrajza, történelme és alkotmánytana tárgyak anyagait tudta és az azokból feladott tételekről felelni tudott. Amint megfigyeléseink alapján megállapithatjuk, jól eső megnyugvással regisztráljuk, hogy a nagyszebeni tankerület körzetébe tartozó és ott vizsgázott tanitók a követelményeknek ugy az irásbeli, mint a szóbeli vizsgán, megelégedést kiváltó, szép eredménnyel feleltek meg. Hisszük, hogy a biz. megteendő jelentése alapján, a miniszter is megelégedéssel fogadja a kisebbségi tanitók román nyelvbeli készültségét s a levizsgázottak számára nem rendeztet további kurzusokat és ujabbi vizsgákat, de enged már egy kis pihenőt is a nyári szünidőkben, tekintettel, hogy a lezajlott nagy háboru s ennek végén a nyelvbeli kurzusok miatt már tiz év óta nem volt pihenése a kisebbségi tanitóknak. A minisztertől is kérünk egy kis jóakaratot, hogy megnyerhessük s biztositva lássuk nyugodt élhetésünket.

Fizetési pótlékot kapnak a tanitók. Mint illetékes forrásból vesszük a hirt, az állami tanitók ez évi április hó 1-ére visszamenőleg, a fizetésük nagyságára való tekintet nélkül, havi 400 leu fizetési pótlékot fognak nyerni. A tanitók országos egyesületeinek megmozdulása meghozta a várt eredményt. A tanitók egyedei már levették reménységüket, hogy a jelen évben valamely fizetésjavitási pótláshoz jussanak, a testületi megmozdulás azonban meggyőzte a minisztert, hogy a tanitótestület élhetési viszonyait is, a naponként fokozódó drágaság miatt, habár némileg is, alá kell támasztani. Igen, mert a tanitónak sem hivatali helyzetével kapcsolatosan, sem hivatali müködésén kivül nincsen alkalma mellékjövedelmet biztositani s igy ha állása tekintélyének és az ezzel járó kötelességeinek akar élni, minthogy annak kell éljen: másnemü foglalkozásokat nem üzhet, mellékjövedelemre sehonnan nem számithat. S ha az ország sorsát kezében tartó miniszterium is ezt ugy látja, a tanitók fizetését mindenkor arra a magaslatra kell emelje, amely a megélhetési viszonyoknak megfelel és őket egész erejükkel foglalkozásuknak biztositja. Erre szüksége van az országnak: a köznevelés és közoktatás nagyon fontos jelene és jövője szempontjából egyaránt. Január hó 1-ével költségvetésileg s valószinüleg a készülő uj népoktatási törvénynyel kapcsolatosan nyer rendezést a tanitók fizetése.

Válságba jutnak a tanügyi ujságok. A mai drágasági viszonyok miatt a papir ára 40—50 százalékkal emelkedett; a nyomdai munkabérek szeptembertől kezdődőleg 50—60 százalékkal emelkednek. Százszázalék előállitási áremelkedést egyik lapunk sem fog elbirni. Ha az előfizetési árakat emelik, az előfizetők ezért maradnak ki, ha meghagyják, ugy nem lesz miből fizessék a nyomdai és más adminisztrációs, ugyszintén szerkesztési költségeket, bár ez utóbbiak csak vágyakozásképen szerepelnek mindenik tanügyi lapunk költségvetésében. Jövőbe néző aggodalmunk illusztrálására egy kis statisztika. A ref. tanitók lapja: a »*Tanügyi Szemle*« kimutatja, hogy az Erdélyi Egyházkerület területén van 1100 ref. tanitó, ehez hasonló szám lehet a Királyhágó melléki ref. Egyházkerület kebelében is. A »Tanügyi Szemlét« megjelentetik és szétküldik 800 példányban, s van összesen 200, azaz kétszáz előfizetőjük és 600 megrendelő olvasójuk. Vagyis ugyanugy van uj laptársunk is, mint a román kollégáink lapja az »*Invaţator*« és jobbára a magyar nyelvü áll. iskolák tanitói által fenntartott: »*Tanitók Lapja*« tanügyi ujságok, t. i. van

olvasó bőviben, azonban alig szállingóznak az előfizetők, azok is nagyobbára utófizetéssel, költséges felszólitások küldözgetése után. Pedig a 2000 ref. tantó a »Tanügyi Szemlét«; 4—5000 román nyelvü állami tanitó az »Invaţatort« és 2000 magyar nyelvü állami tanitó a »Tanitók Lapját« összefogott egy akarattal nemcsak szépen tudná fenntartani, de bármilyen áremelkedési viszonylatokban is virágoztatni és az előálló kulturigényeknek megfelelően képes lenne fokrólfokra fejleszteni. Igy azonban a fenyegető és küszöbön levő áremelkedésekkel, a jelenlegi pártolások mellett, aligha tudnak sokáig még küzdeni, s nincsen kizárva az egyenkénti születés után, az *anyagi végelgyengülés* esete és e miatt, a sorban bekövetkezhető kimulás. Bár ezen aggodalmunk mindennap megcáfolást nyerne, s a megmozduló pártolás erőt, fellendülést adna, a nélkülözhetetlenül szükséges tanügyi ujságjainknak.

Tankötelesek uj rendszerü összeirása. A kulturminiszternek 73284—1923. sz. rendelete alapján minden község egy iskolakörzetet alkot. Ezen körzetekben a tankötelesek aug. 28.—szept. 3-ig az áll. férfi tanitók, ha nincsen, a felekezeti férfi tanitók, ha az sincsen, a közeli község férfi tanitói, akiket erre a célra a tanfelügyelő delegál, irják össze, a biró vagy helyettese, városon a kiséretül kiküldött személyek jelenlétében, még pedig házról-házra, illetőleg lakásról-lakásra járva. Az ezen célra kiadott nyomtatványok megfelelő kitöltésével összeirandók az 5 és 6 éves óvodakötelesek (azon alóli idősök csak önként járók); az aug. 31-ig 7 évet töltött és ugyancsak aug. 31-ig a 13 életévet még tul nem haladott mindennapi tankötelesek; a 13 évet betöltött és 16 évet tul nem haladott ismétlőiskolakötelesek. Tehát óvodakötelesek azok, akik a 6-ik, 7-ik életévükben járnak, azaz, akik (visszafelé számitva az időt) 1919 aug. 31. és 1918 szept. 1. kökött, illetőleg akik 1918 aug. 31. és 1917 szept. 1. között születtek; mindennapi iskolakötelesek: I. oszt., akik 8-ik, II-ik oszt., akik 9-ik, III. oszt., akik 10-ik, IV. oszt., akik 11-ik, V-ik oszt., akik 12-ik és VI-ik oszt., akik 13-ik életévükben járnak, vagyis akik 1917 aug. 31. és 1916 szept. 1. (I. o.), 1916—15 (II. o.), 1915—14 (III. o.), 1914—13 (IV. o.), 1913—12 (V. o.), 1912—11 (VI. o.) születtek. Akik az utolsó évfolyamot be nem végezték, avagy középiskolába nem mennek, vagy ha be is végezték, de absolváló vizsgát nem tettek, egész 15-ik évük betöltéseig mindennapi iskolába kell járjanak; a hat évfolyam bevégzése után absolváló vizsgát tett, ugyszintén 15 évet betöltött mindenik növendék csak ismétlőiskolába jár, tehát az 1911—1910 (I. évf.), 1910—1909 (II. évf.), 1909—908 (III. évf.), ezen utóbbi évfolyamban levő tanulók 15 évet töltöttek, a 16-ikban járnak és az év folyamán a tanév végéig 16-ik életévüket betöltik. Az iparostanoncok inasiskolába, ahol ez nincsen, ismétlőiskolába járnak. Ha tehát az iskolakörzetben van iparos tanonciskola, akkor külön kimutatásban iratnak össze a lakásuk szerint, ha nincsen iparos tanonciskola, akkor az ismétlősök kimutatásába irandók, megjegyzésével tanonc voltuknak, tekintettel, hogy a tanoncok addig kötelesek ismétlőiskolába, illetve iparos tanonciskolába járni, amig tanoncviszonyuk tart. Az összes iskolai beiratások szeptember hó 15-én kezdődnek és a tanév szeptember hó 22-én nyilik meg.

Vasuti katasztrófák. Csaknem napról-napra követik egymást a vasuti szerencsétlenségek, sürü emberélet áldozatot követelve. *Aranyosgyéres* állomásra futott be az estéli személyvonat, egy harmadosztályu kocsinak a váltónál tengelye törött, a kocsi felborult, a benne ülő utasok közül kilenc utas meghalt, igen sokan megsebesültek. Alig hantolták el az aranyosgyéresi katasztrófa áldozatait s már is *Magyargorbó* állomás közelében törik tengelye egy öreg, rozoga másodosztályu kocsinak. Nagy szerencsére sikerült a kalauznak a vészfék segélyével a vonatot megállitani s igy a tengelytörés pillanatában már nagyobb szerencsétlenség nem történt, azaz megelőzték annak már csak pillanatok mulva való bekövetkezését. Hová vezetnek ezek a félelmetes borzalmasságok, nem tudhatni, de hogy rugói az erkölcsi erők, a kötelességérzet meglazulása, tönkremenetele, az kétségtelen. Társadalmi kulturactio a magvető kiindulása a javitásnak a tanitók és az összes szellemi munkások anyagi és szellemi ellátottságának biztositásával s ezt követőleg fegyelmezett módon, erkölcsi érzetének összes igénybevehetésével az ujjáépitő munkába való állitásával. Társadalom nevelés, kötelességérzet uj és intenziv kimüvelése egyedüli megakadályozója a mai nagy és az elkövetkezendő még nagyobb katasztrófáknak.

A tanév kezdete. Az 1923/24-ik tanév kezdetét a kulturminiszter most kiadott rendeletével, az egész ország területére nézve egységesen szabályozta. E szerint az uj tanévi beiratások szeptember hó 15-én, a tanév pedig az ország valamennyi iskolájában, szeptember hó 22-én veszi kezdetét. Ezen időpont előtt egyetlen iskolában sem kezdhető meg a tanév.

Buzatermésünk csökkenése. A földmivelési miniszterium által kiadott jelentés szerint az ország területén 100,000 hektárral kevesebb a buzatermelés területe, mint az előző évben. Egy hektár tizezer négyszögméter, átváltoztatva négyszögölekre: 2500 négyszögöl, ez holdakban (1600 □ öl) 1 hold és 900 négyszögöl, tehát másfél holdnál több s ha holdankénti csak 10 mázsás átlagtermést veszünk is, az egy hektárnak megfelelő másfél holdon 15 q, vagyis 1.500,000 mázsa (15,000 vaggon) hozammal kevesebb az ez évi buzatermés a mult évinél. A buzatermelés fokozására a földmivelési miniszterium a mult évben hektáronként 200 leu premiumot tüzött ki, amely jutalomdijaknak most folyik a kiosztása s ennek is tulajdonitható — a hivatalos jelentés szerint — a buzatermés csökkenésének csak ily kis mértéke. Mert tudvalevőleg a földbirtokok reformja most van folyamatban s az átváltoztatása a nagy birtokoknak kis birtok egységekké, nem megy minden hátrány nélkül, de remélhetőleg pár esztendő alatt a buzatermelés fokozottabb mértékben nyer az ország összes, erre alkalmas területein fellendülést. Buzatermelésünk egyik elsőrendü kincsünk, az ország

gazdagságának fundamentális tényezője, ennek állandó fokozása, tökéletesitése érdekében mindannyiunknak közremüködni, elmulaszthatatlan kötelessége.

Olcsóbb lesz a cukor. Szeptember hó 15-ével a kormány uj cukorrezsimet fog életbeléptetni s a belföldi cukorrépa fokozott termelésére támaszkodva, az import cukor vámkedvezményét megszünteti, melynek révén a cukorgyáraink pozitiv igéretet tettek, hogy az esetben, ha a cukorkereskedelem szabad lesz, a cukor árát 25 leura szállitják le. A cukor elsőrendü élelmiszerünk, nagyon örülnénk, ha legalább ezt olcsóbban kaphatnók a mai, felhajtott árnál.

Megdrágulnak az ujságok. A papirgyárak az általános drágaság következtében a papir árakat 50%-kal felemelték. Ezen kivül a nyomdai üzemek munkásbérei emelését is figyelembe véve, rövid időn belül a nyomdai termékek árát a kétszeresére fogják felemelni. A közszükségleti nyomtatványokra kell legyen pénz, azonban, hogy a kulturalis célt szolgáló ujságokra és könyvekre milyen áldozatkészséggel lesz és tud lenni a közönség, csak a sötét jövőbe nézés tárul elébünk, mint biztos bekövetkezése annak, hogy a gyöngébb erejü ujságok és könyvkiadások be fognak szünni, illetőleg nem fognak egyáltalában könyvpiacot látni, megmaradnak kéziratoknak, vagy pedig ki nem dolgozott eszméknek, szellemi vágyakozásoknak.

A falusi posták reformja. Sok minden előnye van a falunak, a falun való élésnek, de a kulturában élő s különösen annak mezején munkálkodó egyének számára, terem hátrányt is bőviben. Egyik mizeriája a postai kézbesités. Hetenként egyszer, kétszer, legjobb esetben háromszor kap postát a faluk nagy része, de ekkor is legtöbbször a kihordók kénye-kedve szerint, mindenesetre azonban legalább egy-egy leu levélkihordási dij ellenében. Az érkezett ujságok egyikére-másikára szüksége van Pálnak-Péternek, az ott marad, amig kiolvassák, akárhányszor végképen. Hogy az utóbbi időben ezen helyeken mizerábilis állapotok voltak — tagadhatatlan. Most a kolozsvári postaigazgatóság a maga területén szeptember hó 1-ével azt a rendszert lépteti életbe, hogy a kisebb postaügynökségek beszüntetésével a nagyobb központi fekvésü falvak postáiról mennek ki hetenként háromszor postakihordók és a községházánál végzik el a postai dolgaikat. Mennyivel fog javitani a mai helyzeten — a gyakorlati kivitel fogja megmutatni.

Ipari pályára. *Nagy* Károly erdélyi ref. püspök körlevelet adott ki, felhiván a hatásköre alá tartozó papságot, hogy az ipari pályán való életfenntartás keresését tanácsolják a környezetükben élő ifjuságnak. Ezt kellett volna tegyék a boldogult békeidőben élt és munkálkodott elődei is, hogy ne igyekezett volna mindenki »tisztviselő ur«-rá lenni.

x **Illusztrált** és eredeti tanulórajz-mellékletekkel ellátott *Rajztanmenet füzeteim* még kaphatók. Mind a 3 féle füzetet együtt, 20 L. beküldése ellenében portómentesen küldöm. *Hosztiuszky Antal*, áll. tanitó. Oraviţa-Mostană. (Banat.)

Szerkesztői üzenetek.

Husz leu iránti érdeklődőnek. Az 1921-ik évi tanfolyam utiszámlái összeállitása és kiutalási munkálatainak elvégzésére egy nálam járt és érdekelt tanitóbizottság felkért azzal az utasitással, hogy az utiszámla jegyzékét és a tanfolyamon való résztvevését igazoló okmányát mindenik udvarhelymegyei tanitónak kérjem be, készitsek azok alapján egy összesitett rendes utiszámlát, eljárási és munkálati költségeim fedezésére pedig mindenik beküldőtől szedjek be 20 leut. A munkálat végzését és az utiszámla ismeretlen utjának helyes kipuhatolása iránti eljárásokat szivesen vállaltam, az úti és más költségek fedezésére szolgáló 20 leuk összeszedésétől azonban irtoztam. S nem is oknélkül, mert sejtésem bekövetkezett. Aki ezen munkálat beinditásába ugyszólva belelovagolt, ellenem fordult, hirdetve, hogy az utiszámlák kiutalása az én közre — azaz előkészitő munkálásom nélkül is eredménnyel meglesz, csak be kell adni azokat a tanfelügyelői hivatalba, s meg van mentve a 20 leu is. A tanfelügyelőnek ezen utiszámlák összegyüjtésére, mikénti feldolgozására és kiutalás alá leendő felterjesztésére semmi utasitása nem lévén, egyelőre a hozzá beadottakat iktatás után pihenőbe tette. Vállalt megbizatásomnak lehetőleges eredménnyel való elvégzése végett Kolozsvárra utaztam és az államtitkárságnál ezen utiszámlák mikénti helyes kiállitása és érvényesitésre előkészitése minden aprólékos részletéről tájékozást szerezve, a hozzám 20 leu kiséretében beküldött utiszámlákat és a tanfelügyelői hivatalba husz leu költség nélkül beadott utiszámlákat egyformán az előirt kimutatásokba foglaltam és feldolgozás után román nyelvre a kimutatásokat és felterjesztést leforditattam és a maga idejében a tanfelügyelői hivatalhoz beadtam, ahonnan igazolás után, kiutalás végett a miniszteriumba juttatták. Hogy aztán a miniszter sem ezt, sem az 1922. évi tanfolyamok utiszámláit, de sőt még a segesvári tanitógyülésünk utiszámláját is — az igéret dacára — ki nem utalta: tehetek-e én arról s lehet-e egyetlen zokszóval is ezekért engem érinteni. A költségeim fedezésére önként beküldött 20 leu összegeket a rendeltetés szerint felhasználtam, az utiszámláját mindenkinek egyformán utalásra szabályszerüen előkészitettem; ám magam, ha ezerszer hánytorgatják is egyesek, hogy a husz leu költséget is befizették s még sem kapták meg az utiszámla kivánságukat, ennél többet tenni nem tudok, de senki erre nem képes, egyedül a miniszter tehetné, ha t. i. neki is van ezekre fedezete. Végső megnyugvásul csak azt mondhatom: az élet dolgai — különösen a változó időkben — nem mindig sikerülnek. Mindent meg kell tegyünk a siker előkészitése érdekében, de ha mégis eredménytelenség arra a válasz, ezt is sokszor tudomásul kell vegyük. Olyan ma a mi tanfolyami és hivatalos gyüléstartási utiszámláink kiutalása ügye is. Lehet talán rövidesen megváltozik és egyszerre vesszük majd kézhez azokat. Addig és azelőtt is e soraim alapján vegye elszámoltnak, tényleges munka és utazási

költségre felhasználtnak a beküldött 20 leu összegét ugy Ön, mint ezen ügyben érdekelt többi kartársaink; s ne emlegessék ezt, mint a bizonyosság bizonyitékát, amely azonban lemaradt s ennek én lennék az oka. *Gy. M.*

Tájékoztatást kérőknek. A tanfelügyelői hivatal felkérése folytán közöljük, hogy Udvarhelyvármegye tanitóit ugy fizetési, mint iskolai adminisztratiós dolgokban, amely ügyek t. i. nem speciális esetek és hivatalos jellegü előterjesztések, anyagai, és többeket érdekelhető ismétlődő kérdésekre adandó válaszokat a »Tanitók Lapja« utján tételi közzé, mint tanügyi tanácsadásokat. Ez alapon módunk és alkalmunk lesz, ugy az iskolaszéki utasitás, mint más dolgokban felmerülő kérdésekben érdemleges tájékoztatásokat adni kartársainknak, csak bizalommal keressék fel leveleikkel szerkesztőségünket. Jelenleg közöljük az absolvaló vizsgák végrehajtásának magyar szövegü rendeletét és a tankötelesek uj módon való összeirásának kivánatos magyarázatát; jövőre az iskolatanácsi utasitás ismertetését és fontosabb rendelkezéseit fogjuk hozni.

B. A. M. Ha valaki a Tanitók Lapja szerk.-kiadójára azért neheztel, mert nem volt bizalommal és jul. 1. után előfizetés nélkül nem küldötte a lapot, ezt értjük; ámde, hogyha valaki iránt a kiadó, mint előbbi mindig rendes előfizető iránt feltétlen fizetési bizalommal van és a lap árának előre történt beküldése nélkül is azt cimére rendesen küldötte, hogy ezért álljon az erdő felől és az előfizetés lejárta után történt küldésért leckéztessen, be kell valljuk, ilyet nem sokat tud felmutatni az ujság kiadói vállalatok történelme. Ha tanfolyamra ment és a lapra nem volt szüksége, a junius utolsó szám, vagy a julius havi első szám vétele után értesitenie kellett volna elhatározásáról, a lapról való lemondásáról, de nem a tanfolyamról való hazatérte után, aug. vége felé apprehendáljon, hogy megrendelése megujitása nélkül, miért küldöttük a lapot. Az észjárás egyező a szebeni tanfolyamon résztvevőkével; nem ott volt-e a nyáron tanfolyamon? ahol tudvalevőleg magától jött és nyilvánult meg a T. L.-val szemben az ellenszenv. A folytatólag küldött számok bolti árának utólagos megküldését a lapról való lemondásával együtt, tudomásul vettük.

H. M. O. Az Odorheiun megjelenő *„Székely Közélet"* c. hetilapban: *„Hitelszövetkezeteink uj életre keltése"* c. cikket lapunk szerkesztője irta. Az ott érintett egy milliót meghaladó alma és körte magoncot, amely jövő évre elsőrendü szemzés alá való alany lesz, *Bartalis* Márton áll. tanitó, *Orașeni*—Városfalva (Jud. Odorheiu) p. u. Sanpaul—Homoródszentpál, termelte, akinél bárki is tetszése szerinti mennyiségben vehet.

Kiegészitő tanitói vizsgák tankönyvei kaphatók: a „Minerva" Részvény-Társaságnál Cluj.

Tanitó urak figyelmébe!

A közelgő iskolai évre való tekintettel van szerencsém szives figyelmét felhivni, hogy az *1923—24.* évre *engedélyezett*

tankönyvek, iskolai nyomtatványok,

iskolai szerek üzletem részére megérkeztek.

Tekintettel a beállott *változásokra* kérem részletes körlevelem bevárását és megtisztelő rendeléseinek üzletem részére való fenntartását.

Előre is a legpontosabb kiszolgálásról biztositva, vagyok. Teljes tisztelettel

Z. Székely János

könyvkereskedő, Odorheiu-Székelyudvarhely.

Tanitó urak szives figyelmébe!

A közelgő tanévre való tekintettel van szerencsém becses figyelmükbe ajánlani a kiadásomban megjelent és *miniszterileg jóváhagyott* elemi iskolai könyveket, melyek több iskolába már be lettek vezetve és minden könyvkereskedésben kaphatók:

Szentpétery: ABC (fonomimikai).
» Jud. Alba — de — jos földrajza.
» Jud. Gojocna földrajza.

Mureşan: Román nyelv-leckék, tanfolyamok és kezdők részére igen alkalmas.

Kérve nagybecsü megrendelésüket, vagyok kiváló tisztelettel:

ANKA SÁNDOR, könyvkereskedő
Cluj, Piața-Unirii 32. szám.

Megjelent könyvek.

A *„Minerva"* könyvkiadó vállalat kiadásában a következő miniszteriileg jóváhagyott elemi iskolai könyvek jelentek meg: *Fejes—Felméry: Uj ABC.*
Felméry: Vezérkönyv az Uj ABC-hez.
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv II. rész, *Olvasókönyv* III. rész, *Olvasókönyv* IV. rész,
Szilágyi: Kolozsmegye földrajza a III. és IV. o. részére,
Torday Lajos: Számtan II. o. és *Számtan* III. o. részére.
Patakfalvy: Szemléltető számtan az elemi iskolák I-ső osztálya számára.
Patakfalvi: Utmutató a szemléltető számtanhoz.
Szilágyi Márton: Földrajz az elemi iskolák II. és III. osztály számára.
Földes Zoltán: Maros-Torda vármegye földrajza.

A »*Minerva*« Részvénytársaság kiadásában a következő engedélyezett iskolai térképek jelentek meg:

Alsó-Fehér, Beszterce, Brassó, Fogaras; Kolozs, Maros-Torda, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyék térképei.

Ugyancsak a Minerva R.-r. kiadásában megjelentek a következő iskolai nyomtatványok:

Elemi iskolai Értesitő-Könyvecske I—VI. osztály számára román és magyar nyelven.

Elemi iskolai abszolváló (végbizonyitvány) bizonyitvány. Előmenetali, mulasztási, haladási és felvételi napló-ivek.

Kaphatók a Minerva Nyomdai Részvénytársaságnál Cluj-Kolozsvár és minden könyvkereskedésben.

Könyvnyomda R.-t. Odorheiu.